

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔/๒๕๕๔

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง สมาชิกวุฒิสภาขอให้วินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรี ๑๐ คน สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของ นายวิจิต พูลลาภ สมาชิกวุฒิสภากับคณะ รวม ๓๒ คน ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีปัจจุบัน (นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี) จำนวน ๑๐ คน สิ้นสุดลงเฉพาะตัว กรณีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๐๘ และมาตรา ๘๖ ประกอบมาตรา ๒๑๖ (๖) และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๓ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดนครศรีธรรมราช

๒. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท บ้านอาทิตย์ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ กรรมการบริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๖ และกรรมการบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๓ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

๓. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เคนซิง คอนสตรัคชั่น จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ และกรรมการบริษัท พี. เอส. ดี. เอ็น. จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๐ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

๔. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พิธสมา อินโฟ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

๕. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พันธุ์ประสิทธิ์ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

๖. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พันธุ์ทิพย์ พาร์ค จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๕ กรรมการบริษัท งามดูพลี จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๕ และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด สวนพะยอม ลงทุนด้วยเงินจำนวน ๒,๕๘๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

๗. นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท อิมโพลีคซ์ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๕ และกรรมการบริษัท โรแยล โฮลดีนึ่งส์ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๒๕ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

๘. นายไชยา สะสมทรัพย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท สุพีเรีย ออดิโอ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร และกรรมการบริษัท โมบาย เทล จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๐ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดนครปฐม

๙. นายวัฒนา อัสวเหม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด พลังงานไทย ลงทุนด้วยเงินจำนวน ๕๕๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดพิษณุโลก

๑๐. นายรักษ์ ดันตีสุนทร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัด ความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชานาญ ลงทุนด้วยเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๑๑ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดตาก

รัฐมนตรีทั้งสิบคน ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

๑. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นกรรมการในบริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด โดยถือหุ้น ๑๕๐ หุ้น จากทั้งหมด ๑,๐๐๐ หุ้น ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้โอนหุ้นจำนวนดังกล่าวให้ นายเมธา ฐะวะสิน เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ บริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด นับตั้งแต่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๓ จนถึงปัจจุบัน ไม่เคยประกอบกิจการใดๆ เพราะยังไม่เคยขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ไม่ได้

จดทะเบียนเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่เคยเรียกประชุมกรรมการ ๕ คน ไม่เคยเรียกประชุมผู้ถือหุ้น ๗ คน ไม่เคยทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ไม่เคยส่งบัญชีงบดุล จึงเป็นบริษัทร้าง และเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องเพิกถอนหรือขีดชื่อบริษัทออกจากทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๔๖ และบริษัทไม่เคยติดต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะผู้ถือหุ้นหรือกรรมการ ไม่เคยขอให้ลงนามเข้าประชุม หรือทำนิติกรรมใดๆ และไม่มีการเรียกให้ชำระค่าหุ้น หรือออกใบรับรองหุ้นให้กับผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่อย่างไร ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าใจโดยสุจริตว่า บริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด ได้เลิกกิจการแล้ว และผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พ้นจากภาระทั้งปวงที่เกี่ยวกับบริษัทดังกล่าว เพราะเคยแจ้งด้วยวาจาแก่นายภูเมธ ด้านพัฒนาภูมิ กรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อผูกพันบริษัท ขอให้ยกเลิกบริษัท โดยนายภูเมธ ด้านพัฒนาภูมิ เห็นด้วยและรับปากจะดำเนินการ

๒. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งแจ้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทต่างๆ รวม ๑๓ บริษัท ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้มีหนังสือแจ้งถึงประธานกรรมการบริษัทต่างๆ ทั้ง ๑๓ บริษัท ขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการและตำแหน่งบริหารทุกบริษัท ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ เจ้าหน้าที่ของบริษัท รวม ๑๐ บริษัท ได้ดำเนินการจดแจ้งการลาออกจากการเป็นกรรมการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร จึงไม่มีชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าวอีก คงมีเพียง ๓ บริษัทที่ไม่ได้ดำเนินการคือ บริษัท บ้านอาทิตย์ จำกัด บริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด และบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด เพราะผู้รับผิดชอบได้ลาออกจากบริษัทในช่วงเวลานั้น โดยไม่ได้แจ้งเรื่องดังกล่าวให้ทราบ และบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ไม่ได้ดำเนินการตั้งโรงงานผลิตน้ำผลไม้ เพราะไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและต้นทุนวัตถุดิบสูงมากเกินไป จึงตกลงเลิกโครงการผลิตน้ำผลไม้ ต่อมาได้มีการจดแจ้งชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท บ้านอาทิตย์ จำกัด ตามหนังสือรับรองลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ และบริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด ตามหนังสือรับรองลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ แล้ว การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ทำหนังสือขอลาออกจากการเป็นกรรมการของทุกบริษัทแล้วย่อมมีผลตามกฎหมาย จึงไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ ส่วนการดำเนินการจดแจ้งการลาออกจากการเป็นกรรมการต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเป็นหน้าที่โดยตรงของบริษัท ไม่ใช่หน้าที่ของผู้ถูกร้อง

๓. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งแจ้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยเป็นกรรมการบริษัท พี. เอส. ดี. เอ็น. จำกัด และบริษัท เคนซัง คอนสตรัคชั่น จำกัด จริง ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ยื่นหนังสือ

ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๓ ถึงคณะกรรมการของบริษัทดังกล่าว เพื่อขอลาออกจากตำแหน่ง กรรมการ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๓ อันเป็นวันที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม หลังจากได้ยื่นหนังสือลาออกจากตำแหน่ง กรรมการของบริษัททั้งสอง ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการใดๆ ของบริษัท รวมทั้งไม่เคยเข้าประชุม ออกคำสั่ง หรือกระทำการใดๆ อันเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจของบริษัททั้งสอง ในฐานะกรรมการบริษัทแต่อย่างใด เมื่อปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชน ผู้ถูกร้องได้ทำการตรวจสอบ เอกสารทางทะเบียนที่กระทรวงพาณิชย์ พบว่าบริษัททั้งสองยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง กรรมการ จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงบริษัททั้งสอง ขอให้ดำเนินการจดทะเบียนถอนชื่อผู้ถูกร้องออกจากกรรมการเป็นกรรมการ ปรากฏว่าบริษัท พี. เอส. ดี. เอ็น. จำกัด และบริษัท เคนซัง คอนสตรัคชั่น จำกัด ได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ เมื่อวันที่ ๒ และวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ตามลำดับ

๔. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ซึ่งแจ้งว่า บริษัท พริสมา อินโฟ จำกัด จดทะเบียน จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗ มีกรรมการ ๖ คน ผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นกรรมการด้วยคนหนึ่ง แต่บริษัทไม่เคยดำเนินธุรกิจใดๆ ดังปรากฏหลักฐานแบบนำส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ยื่นต่อ กรมทะเบียนการค้า ประมาณปลายปี ๒๕๓๘ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้แจ้งด้วยวาจาต่อกรรมการของบริษัท และได้โอนหุ้นให้แก่ นางสาวพาสัน สุกวานิช แล้ว จึงไม่ขอเกี่ยวข้องกับบริษัทอีก และต่อมาภายหลัง กรรมการของบริษัทอีก ๕ คน ก็ตกลงกันว่าจะจดทะเบียนเลิกบริษัท เพราะบริษัทไม่มีรายได้ ไม่มีทรัพย์สินใดๆ รวมทั้งไม่มีการจ้างพนักงาน ดังปรากฏหลักฐานตามแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท ฯ (ภ.ง.ด. ๕๐) และรายงานของผู้สอบบัญชี ปี ๒๕๔๐ ก่อนเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้โทรศัพท์สอบถามนางสาวพาสัน สุกวานิช ว่าได้ดำเนินการเรื่องการลาออกจากกรรมการบริษัทของผู้ถูกร้องแล้วหรือไม่ ได้รับแจ้งว่าบริษัทเลิกไปนานแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงเข้าใจและเชื่อโดยสุจริตว่า บริษัท พริสมา อินโฟ จำกัด ได้เลิกไปแล้ว

๕. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล ผู้ถูกร้องที่ ๕ ซึ่งแจ้งว่า บริษัท พินัยประสิทธิ์ จำกัด จดทะเบียน จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔ ส่งงบการเงินครั้งสุดท้ายเมื่อปี ๒๕๒๘ หลังจากนั้น ไม่ได้ดำเนินกิจการใดๆ อีก คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นเคยมีมติร่วมกันให้เลิกกิจการตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ โดยมอบ ให้ นายอุเทน วรรณชัย กรรมการผู้จัดการไปดำเนินการ ผู้ถูกร้องที่ ๕ เข้าใจว่าได้มีการจดทะเบียน เลิกบริษัทไปแล้ว หรือไม่ก็ถูกนายทะเบียนจำหน่ายเป็นบริษัทร้างไปนานแล้ว เพราะปัจจุบันไม่มีผู้บริหาร

ไม่มีทรัพย์สินใดๆ และไม่มีสำนักงานให้ติดต่อได้ หลังจากนั้นปี ๒๕๒๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้เกี่ยวข้องกับใดๆ กับบริษัทนี้อีก กรรมการบริษัทซึ่งมีทั้งหมด ๔ คน คนหนึ่งถึงแก่กรรมแล้วคือ นายอุเทน วรกุลชัย เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๖ ตามสำเนาใบมรณบัตรที่ยื่นต่อศาล ส่วนอีก ๒ คน คือ นายวิบูลย์ โมทนิยชาติ และนายแสงชัย แซ่เจี่ย ได้ย้ายถิ่นที่อยู่ไปหลายปีแล้ว ที่ตั้งของบริษัทถูกรื้อถอนหมดสิ้นแล้ว

๖. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ถูกร้องที่ ๖ ชี้แจงว่า

(๑) ห้างหุ้นส่วนจำกัด สวนพะยอม จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ผู้ถูกร้องที่ ๖ เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด และดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้ทำหนังสือกราบทูลพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า สุขุมานันท์ บริพัตร ขอลาออกจากตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการ เพื่อไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ขณะนั้นห้างได้หยุดประกอบกิจการแล้ว ต่อจากนั้นวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ หม่อมราชวงศ์วีโรส บริพัตร ได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด และดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการทางจนถึง ปัจจุบัน

(๒) บริษัท งามดูพลี จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๑ ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการของบริษัทตามมติที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๒/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๔ ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการ ต่อนายฐิติวัฒน์ โปษยานนท์ กรรมการผู้จัดการ เมื่อต้นปี ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บริษัทได้หยุดประกอบกิจการแล้ว และเป็นช่วงเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องตัดสินใจมาทำงานด้านการเมือง เมื่อทราบว่ามีกรณียื่นเรื่องเพื่อตรวจสอบผู้ถูกร้อง กรณีดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัท งามดูพลี จำกัด ผู้ถูกร้องได้ตรวจสอบความจริงพบว่า ตั้งแต่ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการเมื่อปี ๒๕๓๘ นายฐิติวัฒน์ โปษยานนท์ กรรมการผู้จัดการ ไม่ได้ยื่นเรื่องเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนการออกจากการเป็นกรรมการของผู้ถูกร้องที่ ๖ รวมทั้งการจดทะเบียนเลิกบริษัทต่อกระทรวงพาณิชย์แต่อย่างใด

(๓) บริษัท พันธุ์ทิพย์ พาร์ค จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของบริษัทตามมติที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๕ โดยได้เข้าประชุมคณะกรรมการของบริษัทครั้งเดียวในปี ๒๕๓๕ และพ้นจากตำแหน่งกรรมการ เพราะครบวาระตามข้อบังคับของบริษัทตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ นับแต่ครบวาระ ต้องออกจากตำแหน่งกรรมการของบริษัท ผู้ถูกร้องไม่ได้รับการติดต่อจากบริษัทให้เข้าร่วมประชุมกรรมการ หรือแจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งผู้ถูกร้องกลับเข้าเป็นกรรมการของบริษัทอีก แต่อย่างใด

๗. นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ ผู้ถูกร้องที่ ๗ ชี้แจงว่า

(๑) ผู้ถูกร้องที่ ๗ เคยดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัท อิมโพลีคซ์ จำกัด ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ แล้วลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ เพราะผู้ถูกร้องที่ ๗ มีภารกิจหลายประการที่จะต้องปฏิบัติ ตามหนังสือถึงประธานกรรมการบริษัท ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ ก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๗ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ และได้ส่งสำเนาหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบด้วย เมื่อปรากฏข่าวว่ายังมีชื่อผู้ถูกร้องที่ ๗ เป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าว จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตรวจสอบไปยังบริษัท และได้รับการชี้แจงว่า บริษัทได้รับหนังสือขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของผู้ถูกร้องที่ ๗ แล้ว แต่ไม่ได้ดำเนินการแก้ไขทางทะเบียน ซึ่งเป็นความบกพร่องของบริษัท เพราะไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามบริษัทมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๗ ทราบ ว่าได้ดำเนินการแก้ไขทางทะเบียนตามความประสงค์ของผู้ถูกร้องที่ ๗ แล้ว ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ออกให้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

(๒) ผู้ถูกร้องที่ ๗ ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัท โรแอล โฮลดิ้งส์ จำกัด ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ แต่ได้มีหนังสือแจ้งต่อประธานกรรมการบริษัท ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทตั้งแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ด้วยเหตุผลว่ามีภารกิจอื่นต้องปฏิบัติ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการของบริษัทต่อไปได้ ไม่ใช่ลาออกเพื่อไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแต่อย่างใด เพราะมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยได้ส่งสำเนาหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบด้วย เมื่อปรากฏข่าวว่ายังมีชื่อผู้ถูกร้องที่ ๗ เป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าว จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตรวจสอบไปยังบริษัท และได้รับการชี้แจงว่า บริษัทได้รับหนังสือขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของผู้ถูกร้องที่ ๗ แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ แต่บริษัทไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขในขณะนั้น อย่างไรก็ตามได้ดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขรายชื่อกรรมการของบริษัทให้ถูกต้องแล้ว ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ออกให้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๘. นายไชยา สะสมทรัพย์ ผู้ถูกร้องที่ ๘ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๘ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๘ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท โมบาย เทล จำกัด แจ้งความประสงค์ขอลาออกจาก

ตำแหน่งกรรมการบริษัทตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๘ เพราะมีธุรกิจต้องรับผิดชอบมาก และที่ประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๘ มีมติอนุมัติ และผู้ถูกร้องที่ ๘ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ถึงประธานกรรมการบริษัท สุพีเรีย ออดีโอ จำกัด แจ้งความประสงค์ขอลาออกจากการเป็นกรรมการของบริษัทตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ เพื่อไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง และที่ประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ รับทราบและเห็นชอบ นับแต่นั้นลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสองแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๘ ไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องหรือรู้เห็น กระทบการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทดังกล่าวอีก และปรากฏว่าบริษัทไม่ได้ดำเนินการกับทางราชการอย่างไรก็ดี เมื่อต้องชี้แจงกรณีการดำรงตำแหน่งในหุ้นส่วนบริษัท ผู้ถูกร้องที่ ๘ ได้ติดต่อบริษัทได้รับแจ้งว่าบริษัทได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไปดำเนินการเรื่องดังกล่าวแล้ว แต่มิได้ติดตามการดำเนินการเมื่อบริษัททราบข้อเท็จจริงก็ได้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ถูกร้องที่ ๘ แล้ว ดังปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดนครปฐม ออกให้ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๓ กรณีของบริษัท โมบาย เทล จำกัด และหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ออกให้ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๓ กรณีของบริษัท สุพีเรีย ออดีโอ จำกัด

๕. นายวัฒนา อัสวเหม ผู้ถูกร้องที่ ๕ ซึ่งแจ้งว่า หุ้นส่วนจำกัด พลังงานไทย จดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๓ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้เข้าถือหุ้นในปี ๒๕๑๔ โดยลงหุ้นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการ ปี ๒๕๑๗ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้ลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ แต่คงถือหุ้นประเภทจำกัดความรับผิด โดยมีจำนวนหุ้นคงเดิม ปี ๒๕๑๘ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้โอนหุ้นให้แก่ นายสมพร อัสวเหม ปี ๒๕๑๘ ผู้ถูกร้อง ได้เข้ามาถือหุ้นอีกครั้ง โดยรับโอนหุ้นจากนายสมบัติ อัสวเหม แล้วเข้าดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการ ต่อมาปลายปี ๒๕๒๓ ห้างประสบภาวะขาดทุนจึงได้ปิดกิจการลง และมีได้ประกอบกิจการค้าหรือธุรกิจอื่นใดอีก หลังจากห้างปิดกิจการ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ไม่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการของห้าง จนกระทั่งปี ๒๕๓๕ เมื่อดำเนินกิจการทางการเมือง ในการประชุมผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยโอนหุ้นทั้งหมดให้แก่ นายสุพจน์ เหลืองธรรมธาดา เป็นผู้ถือ และมีการทำสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมในวันดังกล่าวให้ นายสุพจน์ เหลืองธรรมธาดา เข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง ผู้ถูกร้องที่ ๕ ไม่มีสิทธิและหน้าที่ใดๆ ในห้างหุ้นส่วนจำกัด พลังงานไทย นับแต่ได้ลาออกเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ จนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และเมื่อปรากฏเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่าผู้ถูกร้องยังมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้น และดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการ

ของห้างดังกล่าวอยู่ จึงได้ให้ฝ่ายกฎหมายตรวจสอบข้อเท็จจริงและทราบว่ หลังจากทำสัญญาหุ้นส่วน
แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ แล้ว นายสุพจน์ เหลืองธรรมชาติ ไม่ได้ไปดำเนินการ
จดทะเบียน ฝ่ายกฎหมายจึงมีหนังสือลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงนายสุพจน์ เหลืองธรรมชาติ
ให้ดำเนินการจดทะเบียนสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมภายใน ๗ วัน นายสุพจน์ เหลืองธรรมชาติ
ได้ดำเนินการจดทะเบียนดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ปรากฏตามหนังสือรับรอง
ของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดพิษณุโลก ออกให้ ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

๑๐. นายรักษ์ ดันตีสุนทร ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ ซึ่งแจ้งว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชำนานู จดทะเบียน
จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๑๑ ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดตาก มีหุ้นส่วน ๓ คน
นายจรัสศักดิ์ ลิ้มทรงพรต เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ปิ่นชำนานู มีวัตถุประสงค์ทำการค้าอาวุธปืนและกระสุนปืน แต่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบการค้า
อาวุธปืนจากทางราชการ จึงไม่ได้ดำเนินธุรกิจใดๆ นับจากวันจดทะเบียนจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งไม่เคย
ขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ไม่ได้จดทะเบียนเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่เคยมีการประชุมหุ้นส่วน ไม่เคย
ทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และไม่เคยส่งบัญชีงบดุล ต่อมานายจรัสศักดิ์ ลิ้มทรงพรต หุ้นส่วนผู้จัดการ
ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๕ มีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชำนานู ต้องเลิกไป
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๕๕ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ ๒๕๐๑/๒๕๑๗ และที่ ๑๗๖๗/๒๕๒๐ วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานแล้ว ต้องฟังเป็นที่ยุติว่า
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชำนานู ได้เลิกไปโดยผลของกฎหมายแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๕
และต่อมาหุ้นส่วนที่เหลือกับ นางบุญชู ลิ้มทรงพรต ในฐานะทายาทของนายจรัสศักดิ์ ลิ้มทรงพรต
ได้ตกลงเลิกห้างหุ้นส่วนเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๓ และได้มีการจดทะเบียนเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด
ปิ่นชำนานูแล้ว ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดตาก ออกให้ ณ วันที่
๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๒๐๘ รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใดตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๑๐ มิได้
เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท
หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด
ก็มิได้ด้วย

มาตรา ๒๑๖ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๖
- (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก
- (๕) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๘๕ หรือมาตรา ๑๘๖
- (๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๘ หรือมาตรา ๒๐๙
- (๗) มีพระบรมราชโองการตามมาตรา ๒๑๗
- (๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๖ และมาตรา ๙๗ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๖)

มาตรา ๙๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้น สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๘ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๓๓ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๑๐) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาผู้ใช้สิทธิเข้าชื่อยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ มีจำนวน ๓๒ คน ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (๒๐๐ คน) และประธานวุฒิสภาได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๙๖ ส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวมาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีจำนวนสิบคน ซึ่งเป็นรัฐมนตรีที่อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่หลังจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (๖) โดยมีมูลเหตุว่า รัฐมนตรีกระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ โดยได้แนบสำเนาหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ มีชื่อรัฐมนตรีทั้ง

สิบคนดังกล่าวเป็นกรรมการบริษัทและเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนรวม ๑๗ แห่ง มาเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณา เป็นกรณีอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๘๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

ประเด็นหลักต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องทั้งสิบคนได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๐๘ ที่บัญญัติไม่ให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสิบคนสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๖) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ บัญญัติห้ามไว้เพื่อให้รัฐมนตรีนำตำแหน่งหน้าที่ในการการเมืองของตนไปแสวงหาประโยชน์กับภาคเอกชน อันจะนำมาซึ่งปัญหาผลประโยชน์ขัดกัน (Conflict of interest) เกิดขึ้น และทำให้ประโยชน์มหาชนต้องสูญเสียไป หลักการนี้ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๖๗ บัญญัติห้ามไว้เช่นกันว่า รัฐมนตรีจะเป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์การใดๆ ที่ดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไรมิได้ด้วย การที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๐๘ บัญญัติมิให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท โดยมีได้ระบุถึงตำแหน่งใดและมีความหมายว่าอย่างไร และมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญก็ไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อันจะชี้เทียบเคียงได้ เนื่องจากรัฐมนตรีได้ดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทก่อนเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นเวลานาน การยึดถือหลักการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถชี้ขาดได้ เพราะขณะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องอาจไม่มีตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทแล้วก็ได้ ผู้ร้องแสดงหลักฐานว่า ผู้ถูกร้องทั้งสิบคนได้ดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือตำแหน่งกรรมการในบริษัทรวม ๑๗ แห่ง ปรากฏตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทของกรมทะเบียนการค้ากระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นเอกสารราชการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๕ บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น” ดังนั้น การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจึงเป็นหลักฐานของทางราชการที่แสดงว่าราชการได้รับจดทะเบียนจากผู้จดทะเบียนไว้ตามที่กฎหมายกำหนด และหนังสือรับรองการจดทะเบียนทุกฉบับมีข้อความเตือนไว้ว่า “หนังสือนี้รับรองเฉพาะข้อความที่ห้าง/บริษัทได้นำมาจดทะเบียนไว้เพื่อผลทางกฎหมายเท่านั้น ข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่ควรหาไว้พิจารณาฐานะ” ดังนั้น ตามหลักกฎหมายว่าด้วยกฎหมายลักษณะพยาน จึงสามารถรับฟังข้อเท็จจริงแตกต่างจากที่ได้จดทะเบียนไว้ได้ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงความ

เกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการกับนิติบุคคลตามมาตรา ๑๐๔๒ และมาตรา ๑๑๖๗ ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน เมื่อถือว่ากรรมการเป็นตัวแทนของบริษัทตามกฎหมาย เมื่อกรรมการบริษัทไม่ประสงค์จะรับเป็นกรรมการอีกต่อไป ก็อาจขอลาออกจาก การเป็นกรรมการได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๖ และมาตรา ๘๒๗ ซึ่งบัญญัติ ให้สัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไปด้วยตัวการจะถอนตัวแทน และตัวแทนจะบอกเลิกเป็นตัวแทนเสีย ในเวลาใดๆ ก็ได้ทุกเมื่อ และมาตรา ๑๒๔๖ บัญญัติว่า ด้วยการถอนทะเบียนบริษัทที่มีได้ทำการค้าขาย หรือประกอบกิจการ นายทะเบียนสามารถชี้ชื่อออกจากทะเบียนเป็นบริษัทร้างได้ จึงเห็นได้ว่า กฎหมาย ไม่ได้บัญญัติให้การลาออกจากตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการบริษัทผู้ลาออกต้องยื่นหนังสือ ขอลาออกต่อนายทะเบียน แต่เป็นหน้าที่ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง ตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการบริษัทให้ถูกต้อง หากฝ่าฝืนไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และไม่มีกฎหมายบังคับให้ไปจดทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาเท่าใด สำหรับกรรมการอาจมี ความผิดตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๘ ฐานเป็นกรรมการของบริษัทจำกัดไม่จัดให้จัดบันทึกข้อมติ ของที่ประชุมกรรมการ ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ระวังโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทเท่านั้น

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้จากการพิจารณาและคำวินิจฉัยผู้ถูกร้อง รวม ๑๐ คน มีดังต่อไปนี้

๑. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท ศิรินคร การท่องเที่ยว จำกัด ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับพระบรม ราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่า บริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด ไม่ได้ประกอบธุรกิจตามวัตถุประสงค์ ของบริษัทที่ได้จดทะเบียนไว้ตั้งแต่วันที่จดทะเบียนจนบัดนี้ สอดคล้องกับรายงานการตรวจสอบของ สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชว่า บริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด ในช่วงระหว่าง วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ ปรากฏว่าไม่มีที่ทำการบริษัทตั้งอยู่เลขที่ ๑๕๕/๑ ถนนศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามที่ได้ จดทะเบียนไว้ รวมทั้งไม่มีพนักงานปฏิบัติงานประจำ บริษัทไม่เคยส่งงบการเงิน และรับกับการตรวจสอบ ของกรมสรรพากรว่า ไม่พบแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ภ.ง.ด. ๕๐ และ ภ.ง.ด. ๕๑ ในปี ๒๕๔๐ ปี ๒๕๔๑ และปี ๒๕๔๒ ของบริษัท จึงฟังได้ว่า บริษัท ศิรินครการท่องเที่ยว จำกัด ไม่ได้ ประกอบกิจการติดต่อกันเกิน ๓ ปี อยู่ในหลักเกณฑ์ที่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจะดำเนินการถอนชื่อ

บริษัทให้เป็นบริษัทร้าง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๔๖ ได้ เมื่อบริษัทดังกล่าว ไม่ได้ประกอบกิจการตลอดมา จึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัท ศิรินคร การท่องเที่ยว จำกัด ขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๒. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท บ้านอาทิตย์ จำกัด บริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด และบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ อ้างว่า ได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัททั้งหมด รวม ๑๓ บริษัท รวมทั้งบริษัท บ้านอาทิตย์ จำกัด บริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด และบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ใบล่าออกมีผลตามกฎหมาย ส่วนการดำเนินการจดทะเบียนการลาออกจากกรรมการต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเป็นหน้าที่โดยตรงของบริษัท ไม่ใช่หน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ สำหรับบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ไม่ได้ประกอบธุรกิจตามวัตถุประสงค์ของบริษัทที่ได้จดทะเบียนไว้ เนื่องจากไม่ได้รับส่งเสริมการลงทุนตั้งโรงงานและต้นทุนวัตถุดิบสูงมากเกินไป จึงตกลงเลิกโครงการผลิตน้ำผลไม้ตามวัตถุประสงค์ของบริษัท และยังปรากฏหลักฐานตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ว่า มีการจดทะเบียนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากการเป็นกรรมการ ๒ บริษัท คือ บริษัท บ้านอาทิตย์ จำกัด ตามหนังสือรับรองลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ และบริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด ตามหนังสือรับรองลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ แล้ว ส่วนบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ที่ยังคงมีชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกรรมการนั้น กรมสรรพากรแจ้งว่า บริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ไม่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ภ.ง.ด. ๕๐ และ ภ.ง.ด. ๕๑ ในปี ๒๕๔๐ ปี ๒๕๔๑ และปี ๒๕๔๒ จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท บ้านอาทิตย์ จำกัด บริษัท เอ. โอ. เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด และบริษัท รังสิตน้ำผลไม้ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ถือว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัททั้งสาม ขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

๓. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พี. เอส. ดี. เอ็น. จำกัด และบริษัท เคนซัง คอนสตรัคชั่น จำกัด ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ อ้างว่า ได้ยื่นหนังสือลาออกจากกรรมการบริษัททั้งสอง เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๓ โดยมีกรรมการผู้จัดการบริษัททั้งสอง คือ นายประพจน์ รักอารมณี และนายเคนไซ่ ยามาโมโต้ รับรองว่าได้ลงนามรับทราบ

ในหนังสือลาออกแล้ว จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัททั้งสองตั้งแต่วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๓ ถือว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พี. เอส. ดี. เอ็น. จำกัด และบริษัท เคนซัง คอนสตรัคชั่น จำกัด ขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

๔. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พิรสมา อินโฟ จำกัด ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องที่ ๔ อ้างว่า ได้แจ้งด้วยวาจาต่อกรรมการบริษัททั้ง ๒ คน คือ นางปนัดดา เลิศล้ำอำไพ และนางสาวพาฝัน สุขวานิช ว่าผู้ถูกร้องที่ ๔ ขอลาออกจากการเป็นกรรมการตั้งแต่ปลายปี ๒๕๓๕ และต่อมาบริษัทมีมติพิเศษให้เลิกบริษัท เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๕ จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พิรสมา อินโฟ จำกัด ขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

๕. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาตกุล ผู้ถูกร้องที่ ๕ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท พินัยประสิทธิ์ จำกัด ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องที่ ๕ อ้างว่า คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นได้มีมติให้เลิกกิจการตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ และมอบให้นายอุเทน วรกุลชัย กรรมการผู้จัดการไปจดทะเบียนเลิกบริษัท นายอุเทนได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๖ และที่ตั้งบริษัทได้ถูกรื้อถอนไปหมดแล้ว และตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ระบุว่า บริษัทนี้ขาดส่งงบการเงินตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ ถึงปี ๒๕๓๔ มาส่งปีเดียวคือปี ๒๕๓๕ พอถึงปี ๒๕๓๖ ถึง ๒๕๔๒ ได้ขาดส่งงบการเงินตลอดมา และกรมสรรพากรแจ้งว่า ไม่พบแบบแสดงภาษีเงินได้นิติบุคคล ภ.ง.ด. ๕๐ และ ภ.ง.ด. ๕๑ ในปี ๒๕๔๐ ปี ๒๕๔๑ และปี ๒๕๔๒ ของบริษัท จึงฟังได้ว่า บริษัท พินัยประสิทธิ์ จำกัด ไม่ได้ดำเนินกิจการตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ จนถึงปัจจุบัน กรณีของผู้ถูกร้องที่ ๕ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๐๘

๖. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ถูกร้องที่ ๖ มีชื่อดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด สวนพะยอม ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท งามดูพลี จำกัด และบริษัท พันธุ์ทิพย์ พาร์ค จำกัด ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องที่ ๖ อ้างว่า ได้ทำหนังสือ

ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ กราบทูลพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุภมาภินันท์ บริพัตร ขอลาออกจากตำแหน่ง หัวหน้าผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด สวนพะยอม และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุภมาภินันท์ บริพัตร ได้ทราบการลาออกแล้ว ส่วนบริษัท งามดูพลี จำกัด ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่อนายจิตติวัฒน์ โปษยานนท์ กรรมการผู้จัดการของบริษัทเมื่อต้นปี ๒๕๓๘ และบริษัทดังกล่าวได้หยุดประกอบกิจการแล้ว สำหรับบริษัท พันธุ์ทิพย์ พาร์ค จำกัด ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของบริษัท เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๕ (ตามหนังสือของกรมทะเบียนการค้า แจ้งว่า จดทะเบียนเป็นกรรมการตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๕ และพ้นจากตำแหน่งกรรมการเพราะครบวาระตามข้อบังคับของบริษัท ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ แต่บริษัทได้เลือกผู้ถูกร้องที่ ๖ กลับเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการทุกครั้งที่ครบวาระโดยมิได้ติดต่อแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๖ ทราบ ผู้ถูกร้องที่ ๖ มิได้อยู่เกี่ยวกับบริษัทตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ เป็นต้นมา จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้ลาออกจากตำแหน่ง หัวหน้าผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด สวนพะยอม และไม่ได้เป็นกรรมการบริษัท งามดูพลี จำกัด และบริษัท พันธุ์ทิพย์ พาร์ค จำกัด ขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๖ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๗. นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ ผู้ถูกร้องที่ ๗ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท อิมโพลีเค็กซ์ จำกัด และบริษัท โรแยล โฮลดีนึ่งส์ จำกัด ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๕ และวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ตามลำดับ ผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องที่ ๗ อ้างว่า ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัท อิมโพลีเค็กซ์ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ ต่อประธานกรรมการบริษัท และมีการตอบรับการแสดงเจตนาของผู้ถูกร้องที่ ๗ ว่า “รับทราบและอนุมัติ” ลงลายมือชื่อนางสาวศุภลักษณ์ อัมพุก วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ และผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัท โรแยล โฮลดีนึ่งส์ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และมีการตอบรับการแสดงเจตนาที่ท้ายหนังสือลาออกว่า “ได้รับหนังสือลาออกเรียบร้อยแล้ว” ลงลายมือชื่อนางฤดีรัตน์ สัจจะทรัพย์ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัท อิมโพลีเค็กซ์ จำกัด และบริษัท โรแยล โฮลดีนึ่งส์ จำกัด ก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๗ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทดังกล่าว ขณะที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

๘. นายไชยา สะสมทรัพย์ ผู้ถูกร้องที่ ๘ มีชื่อดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท โมบาย เทล จำกัด และบริษัท สุพีเรีย ออดิโอ จำกัด ผู้ถูกร้องที่ ๘ อ้างว่า ได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัท โมบาย เทล จำกัด เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๘ และลาออกจากกรรมการบริษัท สุพีเรีย

อดิโอ จำกัด เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ บริษัททั้งสองได้ทำรายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัท ซึ่งมีมติอนุมัติและเห็นชอบการลาออกของผู้ถูกร้องที่ ๘ แล้วจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๘ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัททั้งสองขณะที่เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

๕. นายวัฒนา อัสวเหม ผู้ถูกร้องที่ ๕ มีชื่อดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด พลังงานไทย ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๓ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องที่ ๕ อ้างว่า ได้ลาออกจากตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และห้างหุ้นส่วนจำกัด พลังงานไทย ไม่ได้ประกอบกิจการแล้ว สอดคล้องกับรายงานการตรวจสอบของสำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดพิษณุโลก ว่า ในช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวไม่ได้ประกอบการแต่อย่างใด โดยไม่มีอาคารที่ทำการตั้งอยู่ตามสถานที่ที่จดทะเบียนไว้ และไม่มีพนักงานปฏิบัติงาน และรับการตรวจสอบของกรมสรรพากรว่า ไม่พบแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลดังกล่าว จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๕ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด พลังงานไทย ขณะที่เป็รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๑๐. นายรักษ์ ดันติสุนทร ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ มีชื่อดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชานาญ ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๑๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ อ้างว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชานาญ ไม่ได้ประกอบกิจการเพราะไม่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบการค้าอาวุธปืนจากทางราชการ นายจรัสศักดิ์ ลิ้มทรงพรต หุ้นส่วนผู้จัดการได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวจึงเลิกไปตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๕๕ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ นอกจากนี้สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดตากแจ้งว่า มีอาคารตามสถานที่ที่จดทะเบียนเป็นที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชานาญจริง แต่เป็นร้านเสริมสวยมาหลายปีแล้วจนถึงปัจจุบัน ไม่มีพนักงาน เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๑๐ เป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชานาญ ซึ่งมีนายจรัสศักดิ์ ลิ้มทรงพรต เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ ไม่มีอำนาจบริหารหรือจัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด ปิ่นชานาญ ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ ไม่มีตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม นายไชยา สะสมทรัพย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม นายวัฒนา อัศวเหม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายรักษ์ ดันดีสุนทร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้ถูกร้องทั้งสิบคน ไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๐๘ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสิบคนไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๖)

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ